

Asocijacija za ekonomski razvoj
Asocijacija za gospodarski razvitak
Асоцијација за економски развој

Barometar lokalnog poslovnog okruženja

-za 2011. godinu-

Mostar 2011.

Izdavač: Regionalna razvojna agencija za Hercegovinu REDAH

Projekt: Konkurentni regionalni ekonomski razvitak Hercegovine-CREDO Hercegovina

Financira: Švedska agencija za međunarodnu suradnju i razvoj Sda

Autori: REDAH

Sadržaj

1. Sinteza nalaza	4
2. Upravljanje podacima.....	5
3. Registracija privrednih subjekata	6
4. Prilike za investiranje.....	7
5. Marketing i promocija	8
6. Radna snaga	9
7. Prostorno uređenje, dozvole i raspoloživost zemljišta	10
8. Pomoć privrednim subjektima	11
9. Poticaji za investitore	12
10. Partnerstvo javnog i privatnog sektora	13
11. Zaštita okoline	14
12. Zaključna razmatranja	15

1. Sinteza nalaza

Barometar poslovnog okruženja predstavlja analizu podataka o aktivnostima u općinama, koje su ključne za njihov lokalni ekonomski razvoj. Urađen je u sklopu provedbe projekta "Konkurentni regionalni ekonomski razvoj u Hercegovini" (CREDO Hercegovina).

REDAH je nastojao da obuhvati cijelu regiju odnosno što je moguće više općina kako bi se dobila sveobuhvatna analiza stanja u Hercegovini. Putem izrađenog upitnika zatraženi su podaci od svih 23 jedinice lokalne samouprave u Hercegovini (22 općine i grad Mostar) od kojih su 21 pozitivno odgovorili i dostavili tražene podatke odnosno upitnike.

Barometar daje podatke o stanju u jedinicama lokalne samouprave za 2011. godinu. Ovo je prvi barometar koji je REDAH uradio za poslovno okruženje u Hercegovini. Planirano je da se nakon 6 mjeseci ponovo provede ispitivanje odnosno da se urade 2 barometra tijekom jedne godine. Ovim bi se ostvarilo kontinuirano praćenje stanja u općinama koje bi istovremeno dalo mogućnost za praćenje tendencija u poslovnom okruženju općina. Na ovaj način bi se stvorila podloga za planiranje i poduzimanje konkretnih akcija podrške općinama u poboljšanju poslovnih prilika.

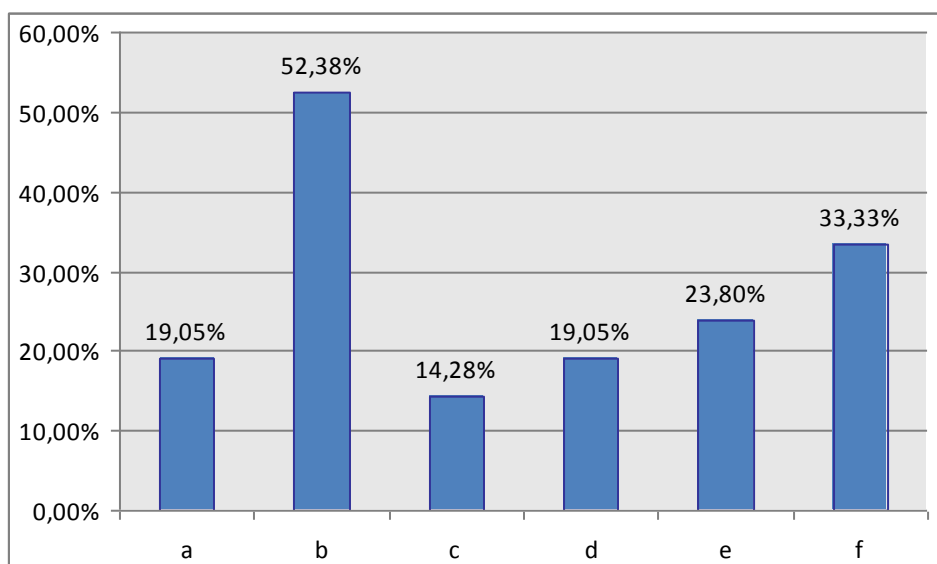
Ispitivanje je izvedeno u 21 jedinici lokalne samouprave, iz oba entiteta¹, i obuhvaćeno je 10 aspekata lokalnog poslovnog okruženja, na koje lokalna vlast može da utiče.

U nastavku dokumenta dat je detaljan prikaz rezultata za svaki pojedini aspekt poslovnog okruženja u općinama.

¹ Ispitivanje je izvedeno u općinama: Neum, Posušje, Konjic, Široki Brijeg, Berkovići, Nevesinje, Tomislavgrad, Bileća, Livno, Grude, Čitluk, Jablanica, Ljubinja, Prozor-Rama, Istočni Mostar, Stolac, Ravno, Kupres, Gacko, Mostar i Čapljina.

2. Upravljanje podacima

a.	Općina ne raspolaže osnovnim podacima o stanju lokalne privrede
b.	Podaci o lokalnoj privredi kojima općina raspolaže nisu kompletni ni dovoljno ažurni
c.	Općina ima urađen ekonomski profil, koji uključuje najvažnije indikatore općinske privrede. Profil je ažuriran makar jednom poslije izrade i u prethodnoj godini.
d.	Općina ima uspostavljen mehanizam redovnog prikupljanja podataka o strukturi lokalne privrede, zaposlenosti, nezaposlenosti.
e.	Općina ima uspostavljene mehanizme prikupljanja i analize podataka, te pripreme i razmatranja odgovarajućih izvještaja o stanju lokalnog gospodarstva (broju i vrsti gospodarskih subjekata, financijskim rezultatima, zaposlenosti, nezaposlenosti, novootvorenim radnjama i poduzećima)
f.	Općinsko rukovodstvo aktivno koristi podatke o lokalnoj privredi pri donošenju odluka, u odnosima s javnošću i za privrednu promociju općine.

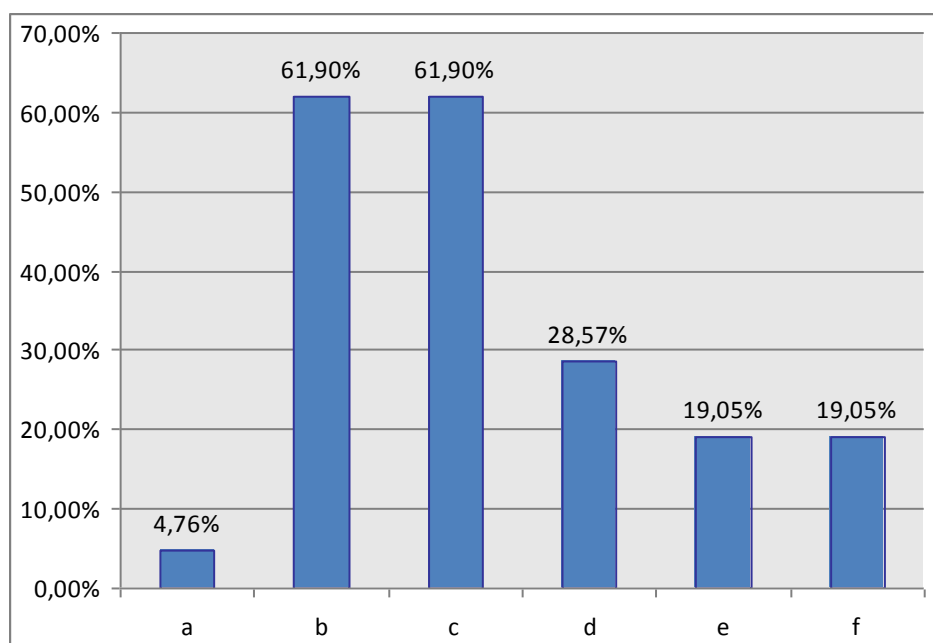

Graf 1 – Upravljanje podacima

Od 21 ispitane općine 4 općine ne raspolažu osnovnim podacima o stanju lokalne privrede. Primjetno je da polovina općina ne raspolaže kompletnim ni dovoljno ažuriranim podacima o lokalnoj privredi. Interesantno je da tek svaka peta općina ima uspostavljen mehanizam redovnog prikupljanja podataka o strukturi lokalne privrede, zaposlenosti i nezaposlenosti. Jedna četvrtina općina ima uspostavljene mehanizme prikupljanja i analize podataka, te pripreme i razmatranja odgovarajućih izvještaja o stanju lokalne privrede.

3. Registracija privrednih subjekata

a.	Općina ne pruža nikakve informacije ni usluge koje mogu da olakšaju registraciju
b.	Općina pruža osnovne informacije i formulare za registraciju radnji
c.	Općina pruža detaljne informacije o uslovima i načinu registracije radnji i poduzeća, i osigurava sve potrebne formulare za registraciju radnji
d.	Općina pruža detaljne informacije o uslovima i načinu registracije radnji i poduzeća, i osigurava sve potrebne formulare za registraciju radnji i registraciju poduzeća
e.	Općina dodatno pruža i pravne savjete i informacije o troškovima poslovanja (naknadama, porezima...)
f.	Općina pruža kompletnu pomoć pri registraciji kod nadležnih institucija

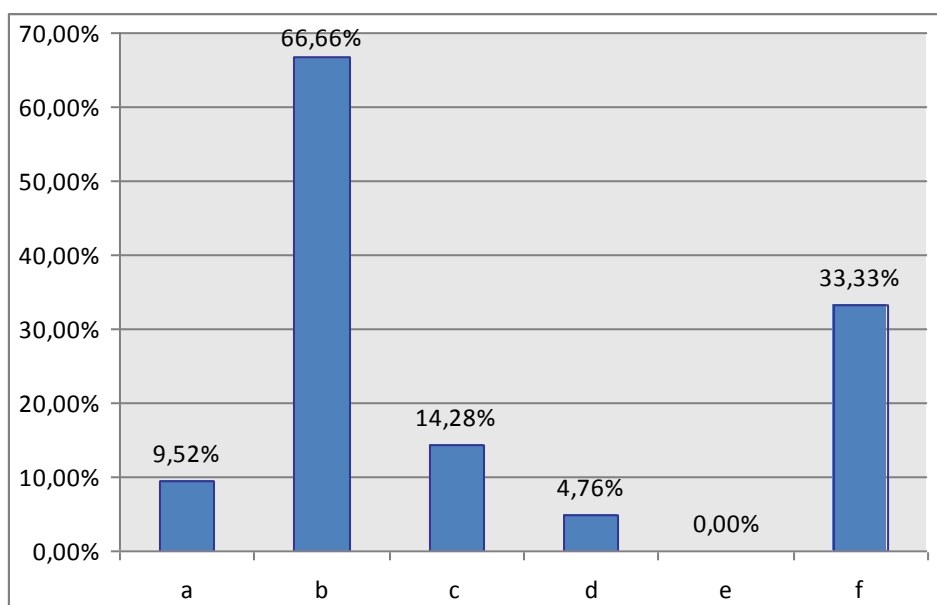

Graf 2 – Registracija privrednih subjekata

Anketa je pokazala da veći dio općina pruža osnovne informacije i formulare za registraciju radnji. Detaljne informacije o uslovima i načinu registracije radnji i poduzeća, te osiguranja formulara za registraciju pruža samo manji dio općina. Svaka peta općina pruža pravne savjete i informacije o troškovima poslovanja i isti postotak općina pruža kompletnu pomoć pri registraciji kod nadležnih institucija.

4. Prilike za investiranje

a.	Nema informacija o prilikama za investiranje
b.	Općina daje informacije o prilikama za investiranje, i to usmeno, na sastancima sa općinskim rukovodstvom
c.	Općina ima internet stranicu sa ažuriranim privrednim pokazateljima i prilikama za investicije
d.	Općina ima vodič za investitore na engleskom ili drugom stranom jeziku
e.	Općina dodatno ima atraktivnu i jasnu prezentaciju prilika za investiranje, na engleskom ili drugom stranom jeziku
f.	Općina dodatno ima bazu podataka o raspoloživim lokacijama za otvaranje novih pogona ili preuređivanje starih

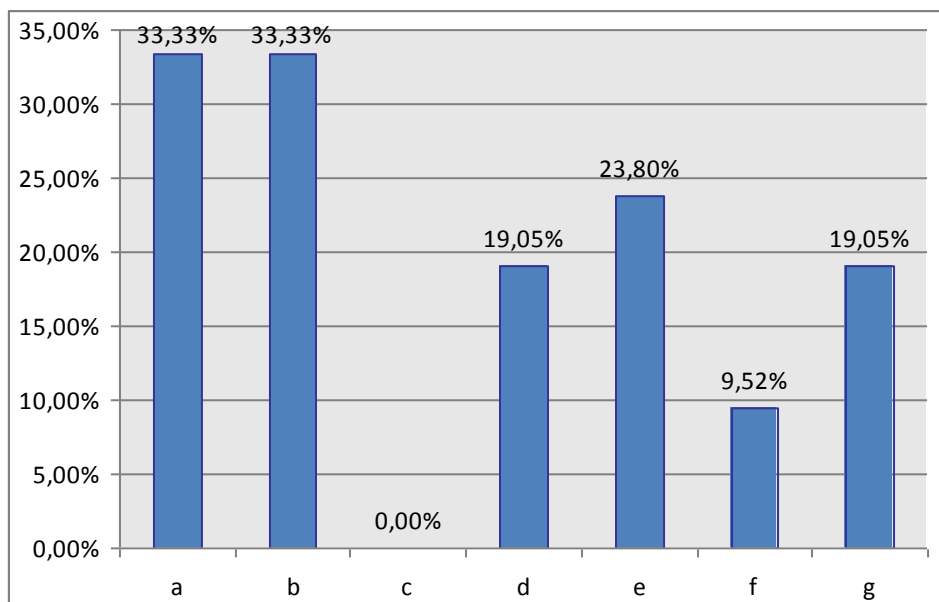

Graf 3 – Prilike za investiranje

Iz podataka je primjetno da 2 općine uopće nemaju bilo kakvih informacija o prilikama za investiranje. O veoma lošem stanju u aspektu investiranja govori podatak da samo 3 općine imaju internet stranicu sa ažuriranim privrednim pokazateljima i prilikama za investicije. Samo 1 općina ima vodič za investitore na engleskom, njemačkom ili nekom drugom stranom jeziku.

5. Marketing i promocija

a.	Općina nema marketinških i promotivnih materijala
b.	Općina ima marketinške/promotivne materijale vezane za lokalni ekonomski razvoj
c.	Općina ima predviđenu stavku za marketing i promociju u godišnjem budžetu
d.	Općina je uspostavila stalnu komunikaciju sa državnom agencijom za promociju investicija (FIPA)
e.	Općina koristi različite kanale za distribuciju svojih promotivnih materijala
f.	Općina ima plan promocije investicija koji obuhvata i aktivnosti privlačenja stranih investicija
g.	Općina je aktivno učestvovala na najmanje jednom sajmu investicija u zadnjoj godini

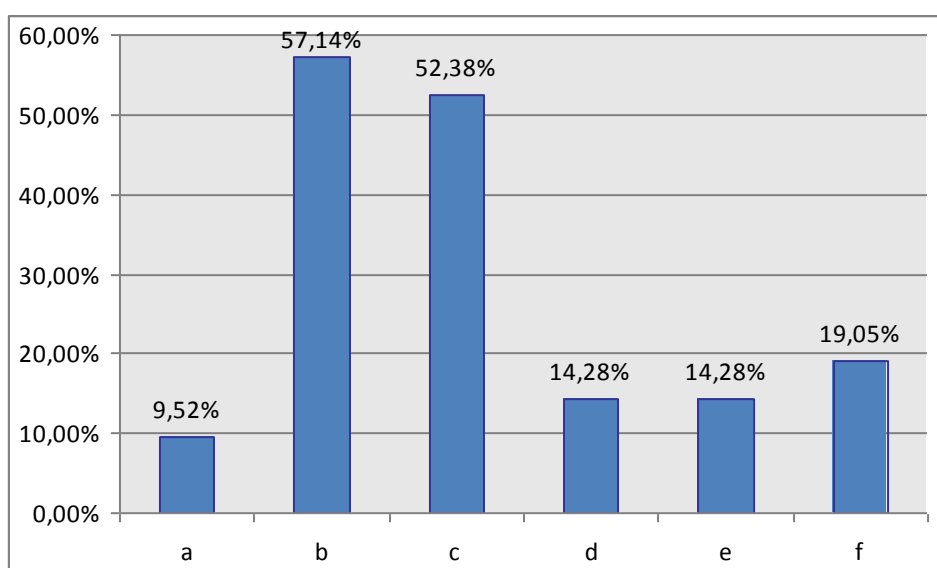

Graf 4 – Marketing i promocija

Jedna trećina općina nema uopće marketinških i promotivnih materijala. Zanimljivo je da nijedna od 21 ispitane općine nema predviđenu stavku za marketing i promociju u godišnjem budžetu. Samo 4 općine imaju stalnu komunikaciju s državnom agencijom za promociju investiranja (FIPA), dok samo dvije općine imaju plan promocije investicija koji obuhvata i aktivnosti privlačenja stranih investicija.

6. Radna snaga

a.	Općina ne pruža nikakve informacije ni usluge u vezi sa tržištem rada
b.	Općina raspolaže ažurnim statistikama o strukturi nezaposlenih lica
c.	Općina surađuje sa Zavodom za zapošljavanje i inicirala je najmanje jednu aktivnost sa ciljem da se smanji nezaposlenost
d.	Općina pomaže nezaposlenima kroz programe stručne obuke
e.	Općina pruža programe obuke za nezaposlene, prilagođene potrebama poslodavaca
f.	Općina je već predložila promjene u programima i profilima škola prema potrebama poslodavaca

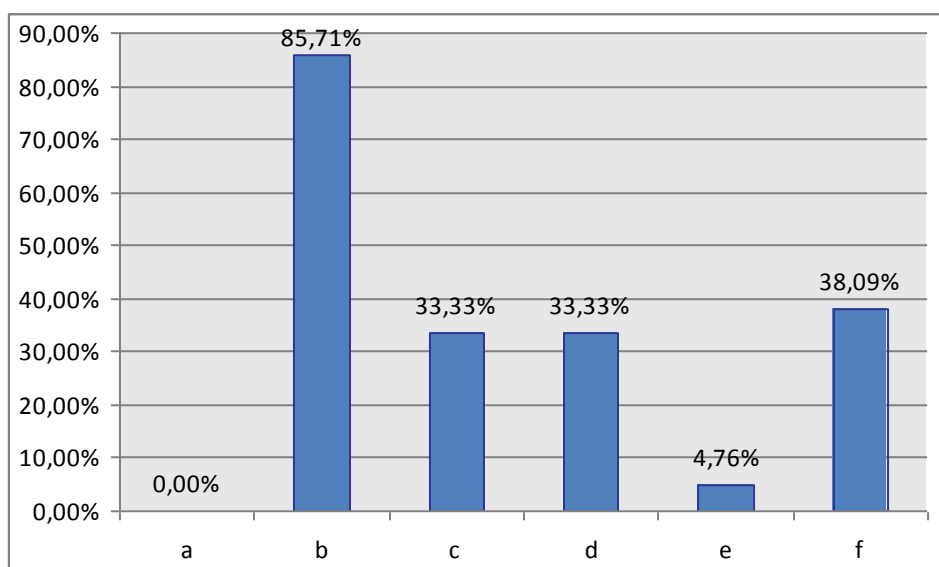
Graf 5 – Radna snaga

Veći dio općina raspolaže osnovnim informacijama i statistikama o strukturi nezaposlenih osoba i tržištu rada. Sa druge strane samo 3 općine pružaju nezaposlenima programe stručne obuke i programe obuke za nezaposlene, prilagođene potrebama poslodavaca.

4 općine su predložile promjene u programima i profilima škola prema potrebama poslodavaca.

7. Prostorno uređenje, dozvole i raspoloživost zemljišta

a.	Općina nema pripremljenu prezentaciju zemljišta i lokacija raspoloživih za poslovnu izgradnju
b.	Općina može da pokaže/predstavi zemljišta i lokacije raspoložive za poslovnu izgradnju
c.	Općina ima ažuriran Prostorni plan sa određenim zonama za poslovnu izgradnju
d.	Općina ima urađene prioritetne regulacijske planove za zone poslovne izgradnje
e.	Općina ima ažuran pregled informacija o troškovima pokretanja firme s troškovima poslovanja
f.	Informacije, pisani naputci i obrasci za urbanističke suglasnosti i građevinske dozvole mogu se osigurati na jednom mjestu

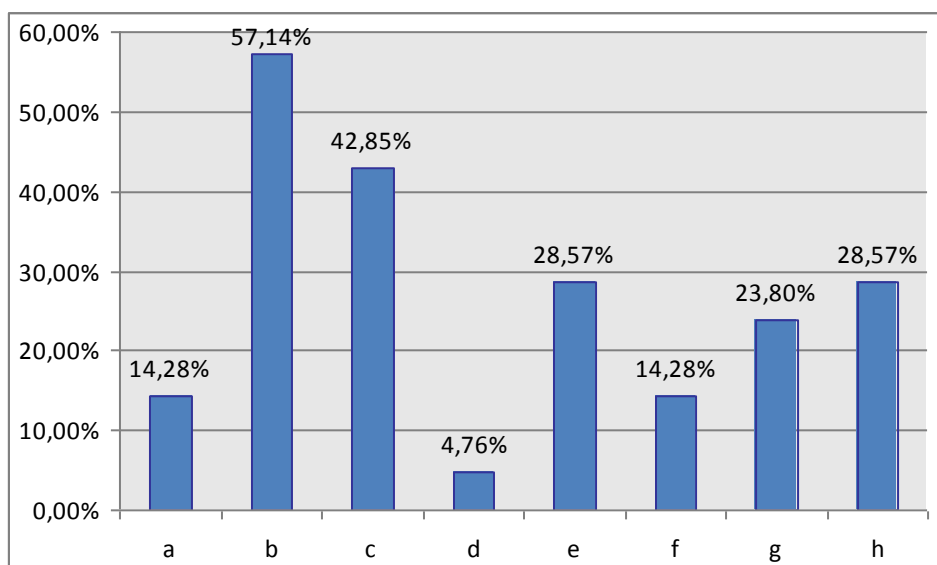

Graf 6 - Prostorno uređenje, dozvole i raspoloživost zemljišta

Sve anketirane općine imaju pripremljenu prezentaciju zemljišta i lokacija raspoloživih za poslovnu izgradnju. Svaka treća općina ima ažuriran Prostorni plan sa određenim zonama za poslovnu izgradnju. Također, svaka treća općina ima urađene prioritetne regulacione planove za zone poslovne izgradnje, dok samo jedna općina ima ažuriran pregled informacija o troškovima pokretanja firme s troškovima poslovanja.

8. Pomoć privrednim subjektima

a.	Općina ne pruža nikakvu vrstu pomoći poslovnim subjektima
b.	Općina je uspostavila mehanizme suradnje/komunikacije sa lokalnim poslovnim udruženjem, odnosno lokalnim gospodarstvenicima
c.	Općina je izdvojila dio sredstava za kredite/subvencije privredi
d.	Općina je uspostavila razvojni/kreditni/garantni fonda za potporu malim i srednjim poduzećima
e.	Općina institucionalno podržava/organizira različite oblike obuka za MSP
f.	Općina je podržala formiranje poslovnih inkubatora
g.	Općina organizirano promovira potencijalne lokalnih firmi
h.	Općina poduzima ispitivanja privrednika o njihovim potrebama i o zadovoljstvu javnim uslugama

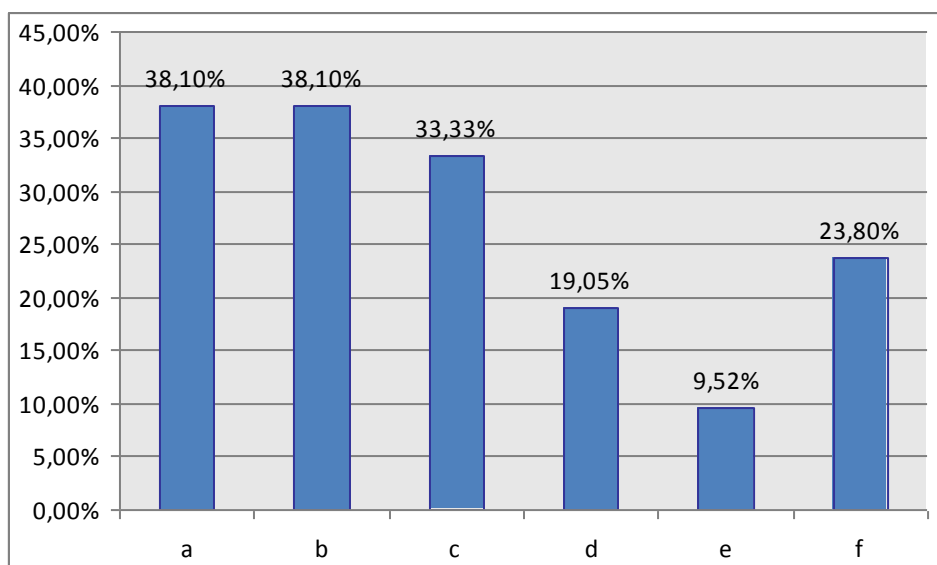

Graf 7 - Pomoć gospodarskim subjektima

Skoro 60 % općina ima uspostavljene mehanizme suradnje/komunikacije sa lokalnim poslovnim udruženjima i gospodarstvenicima. Međutim, manji dio općina pruža konkretnu pomoć privredi. Samo jedna općina ima uspostavljen kreditno jamstveni fond za potporu malim i srednjim poduzećima. Tri općine su podržale formiranje poslovnih inkubatora na svom području.

9. Poticaji za investitore

a.	Općina nema poticaje za investitore
b.	Općina može jasno da prezentira poticaje koje investorima pružaju više razine vlasti
c.	Općinska skupština je usvojila odluku o lokalnim poticajima za investitore
d.	Općina pruža dodatne poticaje investorima - za infrastrukturno opremanje lokacije
e.	Općina pruža dodatne poticaje investorima - za uređivanje građevinskog zemljišta
f.	Općina može pokazati makar jedan primjer investicije koja je realizirana kao rezultat dobre politike poticanja investicija

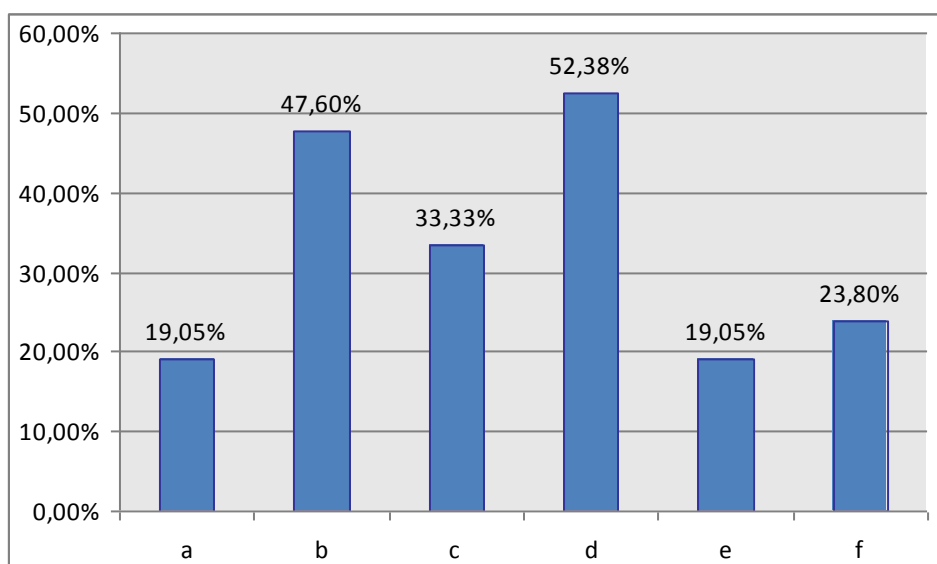

Graf 8 - Poticaji za investitore

I ovaj dio podataka ukazuje na posebno loše stanje u oblasti investiranja u regiji. Skoro 40% općina nema nikakve poticaje za investitore, dok jedan mali dio općina pruža male poticaje za infrastrukturno opremanje lokacija i za uređivanje građevinskog zemljišta. Svaka četvrta općina ima barem jedan primjer investicije, realizirane kao rezultat dobre politike investicija.

10. Partnerstvo javnog i privatnog sektora

a.	Općina održava samo minimalne kontakte sa privatnim sektorom
b.	Općina ima uspostavljen mehanizam za uzimanje u obzir mišljenja privatnog i nevladinog sektora u vezi sa važnim pitanjima lokalnog ekonomskog razvoja
c.	Općinsko rukovodstvo ima redovne sastanke sa značajnijim privatnim poslodavcima
d.	Općina finansijski podržava projekte lokalnih organizacija koji doprinose ekonomskom razvoju
e.	Općina i privatni sektor su zajednički uložili sredstva u rješavanje lokalnih ekonomskih/razvojnih/komunalnih problema
f.	Postoji makar jedan lokalni kapitalni projekt koji se uspješno realizira u formi javno-privatnog partnerstva općine i privatnog investitora.

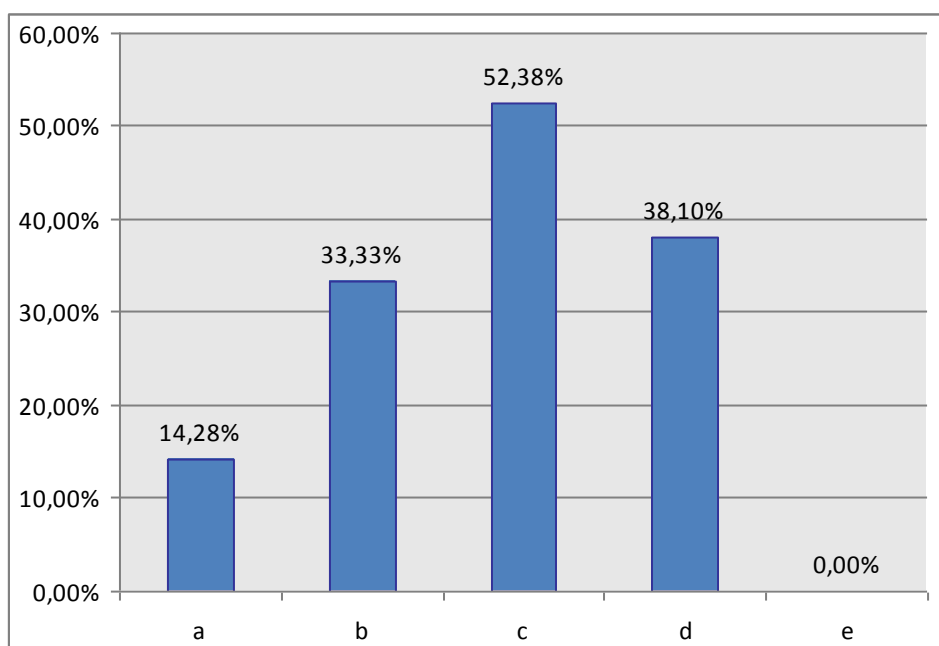

Graf 9 - Partnerstvo javnog i privatnog sektora

Podaci pokazuju da polovina općina ima uspostavljen mehanizam za uzimanje u obzir mišljenja privatnog i nevladinog sektora u vezi sa važnim pitanjima lokalnog ekonomskog razvoja. Polovina općina finansijski podržava projekte lokalnih organizacija koje doprinose ekonomskom razvoju. Što se tiče zajedničkog ulaganja sredstava u rješavanju lokalnih problema tek svaka peta općina je sa privatnim sektorom išla u takva rješenja

11. Zaštita okoline

a.	Općina nema definirane politike i procedure koje se tiču zaštite okoline
b.	Općina može jasno da pokaže procedure i odobrenja koja treba da budu osigurana u tijeku procesa izdavanja dozvola
c.	Elementi zaštite okoline su uključeni u strateški plan lokalnog razvoja
d.	Općina ima usvojen LEAP - lokalni ekološki akcioni plan, koji je ažuran
e.	Općina je razvila i usvojila procedure i vodi registar za praćenje negativnih utjecaja projekata na okolinu

Graf 10 - Zaštita okoline

Polovina općina je uključila elemente zaštite okoline u svoje strateške planove lokalnog razvoja.

8 općina je usvojilo LEAP – lokalni ekološki akcioni plan, koji je ažuriran.

12. Zaključna razmatranja

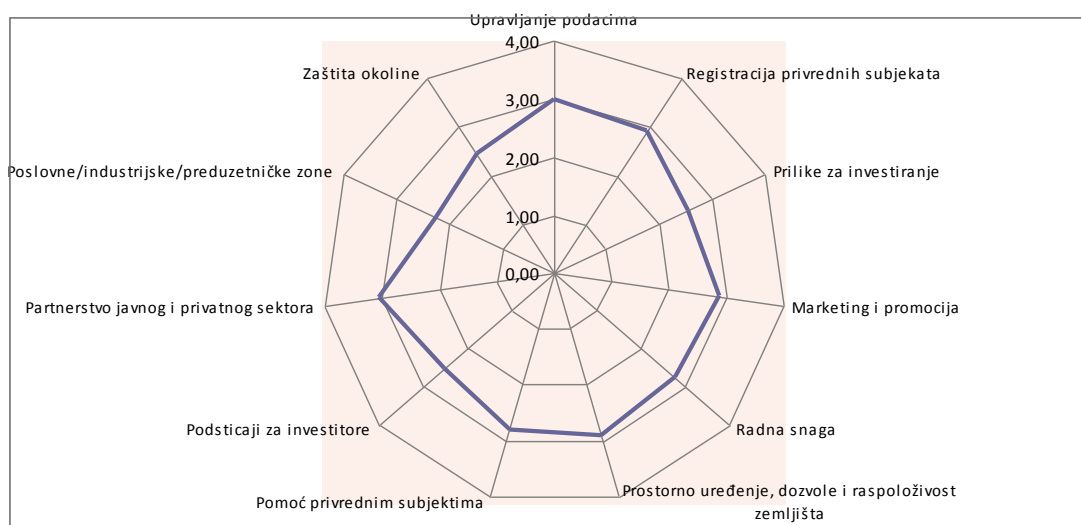
Analiza pokazuje da je u određenim aspektima poslovno okruženje u općinama posebno loše i zahtijeva posebnu pažnju. To se odnosi prije svega na poticaje za investitore i prilike za investiranje. Očito je da su općine u regiji Hercegovina ponajmanje usmjerene prema potencijalnim investitorima. Zbog toga bi aspekti koji su od značaja za privlačenje investitora trebali biti u fokusu budućih projekata potpore lokalnom i regionalnom ekonomskom razvoju.

Nakon ponderiranja odgovora, dobivene su sljedeće prosječne ocjene i izdvojeni najbolji primjeri, koji mogu poslužiti kao neka vrsta najboljih praksi u regiji:

Aspekti:	Prosječne ocjene:
Upravljanje podacima	3,00
Registracija privrednih subjekata	2,93
Prilike za investiranje	2,55
Marketing i promocija	2,86
Radna snaga	2,74
Prostorno uređenje, dozvole i raspoloživost zemljišta	2,93
Pomoć privrednim subjektima	2,80
Poticaji za investitore	2,50
Partnerstvo javnog i privatnog sektora	3,05
Zaštita okoline	2,45

Gore navedene prosječne ocjene su stavljene u zajednički grafikon, tzv. radar kako bi slikovito izvršili usporedbu svih analiziranih aspekata.

Radar lokalnog poslovnog okruženja u regiji Hercegovina, na osnovu ispitanih 21 općine, izgleda ovako:

*Sufinancira/
Co-funded by*

